Parlamentul European
2019-2024

Comisia pentru afaceri externe

2022/2195(INI)

13.3.2023

PROIECT DE RAPORT

referitor la Uzbekistan
(2022/2195(INI))

Comisia pentru afaceri externe

Raportor: Ilhan Kyuchyuk

Raportor pentru aviz al comisiei asociate în conformitate cu articolul 57 din Regulamentul de procedură:
Roman Haider, Comisia pentru comerț internațional

CUPRINS

Pagina

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN.....3

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN

referitoare la Uzbekistan
(2022/2195(INI))

Parlamentul European,

– având în vedere comunicarea comună a Comisiei și a Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate din 15 mai 2019 intitulată „Uniunea Europeană și Asia Centrală: noi oportunități pentru un parteneriat mai puternic” (JOIN(2019)0009),

– având în vedere concluziile Consiliului din 17 iunie 2019 privind noua strategie a UE privind Asia Centrală,

– având în vedere comunicarea Comisiei și a Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate din 19 septembrie 2018 intitulată „Conectarea Europei cu Asia – Elemente constitutive pentru o strategie a UE” (JOIN(2018)0031),

– având în vedere comunicarea comună a Comisiei și a Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate din 1 decembrie 2021 intitulată „Inițiativa «Global Gateway»” (JOIN(2021)30),

– având în vedere rezultatele celei de-a 18-a reuniuni a miniștrilor de externe UE-Asia Centrală, care a avut loc la 17 noiembrie 2022 la Samarkand și care s-a axat pe găsirea de soluții la provocările comune,

– având în vedere comunicatul de presă comun al șefilor de stat din Asia Centrală și al Președintelui Consiliului European, emis în urma primei reuniuni regionale la nivel înalt care a avut loc la Astana la 27 octombrie 2022,

– având în vedere declarația de presă comună din 28 octombrie 2022 a lui Șavkat Mirzioiev, Președintele Republicii Uzbekistan, și a lui Charles Michel, Președintele Consiliului European,

– având în vedere Acordul de parteneriat și cooperare de stabilire a unui parteneriat între Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Uzbekistan, pe de altă parte[1],

– având în vedere cea de-a 18-a reuniune a Subcomitetului UE-Uzbekistan privind justiția și afacerile interne, drepturile omului și chestiuni conexe din cadrul Acordului de parteneriat și cooperare UE-Uzbekistan din 29 martie 2022,

– având în vedere observațiile finale privind cel de-al șaselea raport periodic al Uzbekistanului al Comitetului ONU pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor din 1 martie 2022,

[1] JO L 229, 31.8.1999, p. 3.

– având în vedere observațiile finale ale Comitetului ONU pentru Drepturile Omului cu privire la cel de-al cincilea raport periodic al Uzbekistanului din 1 mai 2020 referitor la Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice,

– având în vedere raportul Raportorului special al ONU privind promovarea și protecția drepturilor omului în combaterea terorismului în urma unei vizite oficiale în Uzbekistan în perioada 29 noiembrie-7 decembrie 2021, publicat la 25 februarie 2022,

– având în vedere raportul final al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa/Biroul pentru Instituții Democratice și Misiunea pentru Drepturile Omului de observare a alegerilor privind alegerile prezidențiale din 24 octombrie 2021, publicat la 22 aprilie 2022,

– având în vedere recomandarea sa din 26 martie 2019 adresată Consiliului, Comisiei și Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate privind noul acord cuprinzător dintre UE și Uzbekistan[2],

– având în vedere rezoluțiile sale precedente referitoare la Uzbekistan,

– având în vedere articolul 54 din Regulamentul său de procedură,

– având în vedere avizul Comisiei pentru comerț internațional,

– având în vedere raportul Comisiei pentru afaceri externe (A9-0000/2023),

A. întrucât Uzbekistanul joacă un rol esențial în Asia Centrală, care este o regiune de interes strategic pentru UE în ceea ce privește securitatea, conectivitatea, diversificarea energetică, soluționarea conflictelor și apărarea ordinii internaționale multilaterale bazate pe norme;

B. întrucât negocierile privind Acordul de parteneriat și cooperare consolidat (APCC) între Uniunea Europeană și Uzbekistan, care modernizează actualul Acord de parteneriat și cooperare semnat în 1999, au fost lansate oficial la 23 noiembrie 2018 și s-au încheiat cu succes la 6 iulie 2022; întrucât APCC va necesita acordul Parlamentului pentru a intra în vigoare,

C. întrucât UE a alocat 76 de milioane EUR pentru primii patru ani (2021-2024) ai programului său indicativ multianual pe șapte ani pentru perioada 2021-2027 pentru Uzbekistan, cu o sumă suplimentară de 7 milioane EUR alocată pentru sprijinirea organizațiilor din domeniul drepturilor omului și ale societății civile;

D. întrucât protestele au izbucnit în Republica Karakalpakstan la 1 iulie 2022 în urma publicării amendamentelor propuse la constituția Uzbekistanului, care ar fi abolit statutul de republică suverană al acesteia în cadrul Uzbekistanului și dreptul său de secesiune; întrucât cel puțin 21 de persoane au fost ucise în urma represiunii autorităților; întrucât 22 de persoane au fost condamnate la 13 ianuarie 2023 pentru participarea lor la tulburări, iar Dauletmurat Tajimuratov, un avocat acuzat de conducerea tulburărilor, a fost condamnat la 16 ani de închisoare; întrucât, la 7 februarie

[2] JO C 108, 26.3.2021, p. 126.

2023, a început procesul împotriva altor 39 de persoane acuzate de participarea la proteste;

E. întrucât Uzbekistanul este clasificat ca „țară neliberă” în clasamentele „Freedom in the World” (Libertatea în lume) și „Freedom on the Net” (Libertatea pe net) ale Freedom House în 2022 și pe locul 133 din 180 de țări în clasamentul mondial al libertății presei pe 2022 întocmit de organizația Reporteri fără Frontiere, ceea ce reprezintă o îmbunătățire față de poziția 157 în 2021, deși scorul general al țării a scăzut;

F. întrucât Comisia pentru afaceri externe a Parlamentului a vizitat Uzbekistanul în perioada 23-24 februarie 2022; întrucât Delegația sa la Comisiile parlamentare de cooperare UE-Kazahstan, UE-Kârgâzstan, UE-Uzbekistan și UE-Tadjikistan și pentru relațiile cu Turkmenistanul și Mongolia a vizitat în mod regulat Uzbekistanul,

Relațiile UE-Uzbekistan

1. salută încheierea negocierilor privind acordul de parteneriat și cooperare UE-Uzbekistan, care creează un cadru nou, modern și ambițios pentru aprofundarea relațiilor bilaterale; reiterează faptul că acordul pune un accent puternic pe valorile comune, pe democrație și pe statul de drept, pe drepturile omului și libertățile fundamentale, precum și pe dezvoltarea durabilă; constată că el pune, de asemenea, bazele unei cooperări consolidate în domeniul politicii externe și de securitate, inclusiv în ceea ce privește aspecte precum stabilitatea regională, cooperarea internațională și prevenirea conflictelor;

2. ia act de reformele ambițioase planificate în cadrul strategiei de dezvoltare a noului Uzbekistan pentru perioada 2022-2026, care vizează realizarea unei schimbări reale în țară în ceea ce privește dezvoltarea socioeconomică, administrarea eficientă și respectarea drepturilor omului; subliniază că reforma constituțională reprezintă o oportunitate de a consolida statul de drept și de a oferi reformelor un temei juridic solid; invită autoritățile din Uzbekistan să continue acest proces în consultare cu cetățenii și cu părțile interesate, inclusiv cu Comisia de la Veneția a Consiliului Europei, pe baza normelor internaționale și a celor mai bune practici;

Cooperarea regională, relațiile internaționale și provocările globale

3. ia act de faptul că Uzbekistanul se află într-o poziție unică pentru a fi forța motrice a cooperării regionale care ar ajuta Asia Centrală să devină un spațiu economic și politic mai rezilient, mai prosper și mai strâns interconectat; încurajează UE să își intensifice angajamentul politic față de Asia Centrală, în conformitate cu importanța sa geostrategică; subliniază potențialul ridicat al cooperării reciproc avantajoase în ceea ce privește conectivitatea sustenabilă, în special prin inițiativa „Global Gateway” privind energia și securitatea;

4. recunoaște că războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și implicațiile sale prezintă atât provocări, cât și oportunități pentru Uzbekistan și alte state din Asia Centrală, care au menținut în mod tradițional relații strânse cu Rusia; ia act de faptul că Uzbekistanul s-a abținut de la votarea rezoluțiilor Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite referitoare la Ucraina, în special a rezoluțiilor din 2 martie 2022, 24 martie 2022 și 23 februarie 2023 prin care se solicită încetarea ofensivei ruse și

retragerea imediată din Ucraina; ia act de faptul că Uzbekistanul s-a opus expulzării Rusiei din Consiliul ONU pentru Drepturile Omului la 7 aprilie 2022; ia act de angajamentul conducerii politice a Uzbekistanului de a nu permite eludarea sancțiunilor impuse Rusiei;

5. ia act de relațiile strânse și de lungă durată ale Uzbekistanului cu Afganistanul, care au continuat după preluarea puterii de către talibani; salută eforturile sale de atenuare a crizei umanitare grave din țară prin furnizarea de ajutor umanitar și de energie electrică; invită Uzbekistanul să utilizeze contactele sale cu talibanii pentru a solicita respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ale tuturor afganilor, în special ale femeilor, fetelor și minorităților, care sunt condiții esențiale pentru o mai mare implicare internațională în Afganistan; condamnă din nou cu fermitate deciziile talibanilor de a interzice femeilor și fetelor să frecventeze învățământul secundar și universitar și de a interzice angajarea femeilor în cadrul organizațiilor neguvernamentale;

6. salută acordul din 27 ianuarie 2023 dintre Uzbekistan și Kârgâzstan privind delimitarea frontierei dintre cele două țări, care soluționează chestiunile pendinte între cele două părți și finalizează un proces care a durat trei decenii;

Drepturile omului și libertățile fundamentale, statul de drept și societatea civilă

7. regretă pierderea de vieți omenești în timpul protestelor din Republica Karakalpakstan din 1 și 2 iulie 2022; invită autoritățile să investigheze acțiunile serviciilor de securitate care au dus la decese și răniri în rândul protestatarilor și invită autoritățile să îi aducă pe cei responsabili în fața justiției; solicită să se asigure independența și transparența procesului judiciar în cazurile legate de proteste; salută angajamentul autorităților uzbece de a menține statutul constituțional actual al Karakalpakstan;

8. subliniază rolul important pe care îl poate juca societatea civilă în sprijinirea reformelor eficace și favorabile incluziunii și a bunei guvernanțe; regretă barierele din calea înregistrării ONG-urilor și obligațiile impuse ONG-urilor care beneficiază de finanțare externă prin Regulamentul privind coordonarea dintre organizațiile neguvernamentale necomerciale și autoritățile publice în ceea ce privește punerea în aplicare a proiectelor de granturi internaționale, aprobat prin Decretul nr. 328 al Cabinetului de Miniștri al Uzbekistanului din 13 iunie 2022, care restrâng spațiul pentru activitățile societății civile și împiedică exercitarea libertății de asociere;

9. subliniază necesitatea de a asigura respectarea drepturilor jurnaliștilor, ale bloggerilor independenți și ale apărătorilor drepturilor omului, precum și protecția acestora împotriva hărțuirii, presiunii și amenințărilor și de a investiga orice atacuri împotriva acestora;

10. constată că, în pofida adoptării unei serii de legi, inclusiv a Legii privind protecția femeilor împotriva hărțuirii și violenței din 2019, violența de gen împotriva femeilor rămâne larg răspândită; regretă faptul că violența domestică nu este definită sau incriminată în mod specific în legislația Uzbekistanului; invită autoritățile să ia măsuri pentru a alinia Uzbekistanul la obligațiile care îi revin în temeiul Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, astfel cum se indică în observațiile finale cu privire la cel de al șaselea raport periodic al Uzbekistanului al Comitetului ONU pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor; invită autoritățile

uzbece să colaboreze cu organizațiile societății civile și cu partenerii internaționali pentru a aborda aceste probleme;

°

° °

11. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului, Comisiei și Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, precum și Președintelui, Guvernului și Parlamentului Republicii Uzbekistan.